

源氏物語
紫式部

MURASAKI SHIKIBU
POVESTEA LUI GENJI

Traducere din limba japoneză, note, glosar
și legendele ilustrațiilor de Angela Hondru

POLIROM
2017

Cuprins

<i>Studiu introductiv</i>	5
<i>Nota traducătoarei</i>	21
1. Pavilionul cu Paulownia (<i>Kiritsubo</i>)	27
2. Grozama (<i>Hahakigi</i>).....	46
3. Tunica cicadei (<i>Utsusemi</i>)	77
4. Regina-noptii (<i>Yūgao</i>)	85
5. Mlădița de mei-pășăresc (<i>Wakamurasaki</i>).....	117
6. Șofrănelul (<i>Suetsumuhana</i>)	151
7. Prinos împărătesc adus frunzelor de arțar (<i>Momiji-no-ga</i>).....	174
8. Banchetul florilor de cireș (<i>Hana no en</i>)	194
9. Nalba (<i>Aoi</i>).....	203
10. Copacul sacru <i>Sakaki</i> (<i>Sakaki</i>)	236
11. Flori de <i>tachibana</i> (<i>Hanachirusato</i>)	269
12. Suma.....	272
13. Akashi	301
14. Balizele (<i>Miotsukushi</i>).....	328
15. Pelinul sălbatic (<i>Yomogiu</i>).....	350

16. La Barieră (<i>Sekiya</i>)	366
17. Întrecere de rulouri pictate (<i>E-awase</i>).....	370
18. Vântul printre pini (<i>Matsukaze</i>).....	383
19. Zdrențe de nori (<i>Usugumo</i>)	399
20. Zoreaua (<i>Asagao</i>).....	419
21. Fecioara (<i>Otome</i>)	433
22. Podoaba prețioasă (<i>Tamakazura</i>).....	466
23. Primul ciripit (<i>Hatsune</i>)	493
24. Fluturi (<i>Kochō</i>)	503
25. Licuricii (<i>Hotaru</i>)	517
26. Garofița (<i>Tokonatsu</i>)	530
27. Focurile din grădină (<i>Kagaribi</i>).....	544
28. Taifunul (<i>Nowaki</i>).....	547
29. Călătoria imperială (<i>Miyuki</i>)	560
30. Cânepa-codrului (<i>Fujibakama</i>)	578
31. Stâlpul de chiparos (<i>Makibashira</i>).....	588
32. Crenguța de prun (<i>Umegae</i>)	613
33. Frunzulițe de glicină (<i>Fuji no uraba</i>)	627
34. Ierburi fragede I (<i>Wakana I</i>)	644
35. Ierburi fragede II (<i>Wakana II</i>)	704
36. Stejarul (<i>Kashiwagi</i>).....	763
37. Flautul (<i>Yokobue</i>).....	787
38. Greierii (<i>Suzumushi</i>)	799

39. Ceața de seară (<i>Yūgiri</i>)	808
40. Ritualuri (<i>Minori</i>).....	851
41. Vrăjitorul (<i>Maboroshi</i>)	862
Ascuns în nori (<i>Kumogakure</i>).....	875
Sinopsis (Capitolele 42-54)	876
<i>Glosar de nume</i>	889
<i>Repere bibliografice</i>	897

Suma

Genji (27 de ani) se retrage de bunăvoie la Suma pentru a scăpa de nenumăratele neazuri pricinuite îndeosebi de Kokiden. În primăvara următoare, privește de pe prispă cireșul abia înflorit și îl copleșesc amintirile.
(Printre însoțitorii lui de nădejde se află Koremitsu, Yoshikiyo și alții. În dreapta sus, se zăresc golful Suma și crângul de pini.)

Fujitsubo nu se simțea bine și s-a întors pentru o vreme la casa părintească. Lui Genji îi părea nespus de rău pentru suferința Împăratului, dar în cea mai mare parte a timpului își vedea de ale lui. Nu mai trecea pe la iubite și, fie că era la Palat, fie la casa din Nijō, visa toată ziua cu ochii deschiși la Fujitsubo, ținându-se scai de Ōmyōbu să le aranjeze o întâlnire. Când tocmai reușise să îi aducă împreună, nu se știe prin ce minune, bietul Genji nu s-a putut bucura de revedere. I se părea că totul se petrece în vis. Fujitsubo nu uitase păcatul săvârșit mai demult și nu voia să-i adauge altul. Deși mâhnită și nedumerită în același timp, îl respingea cu o blândețe fermecătoare. Genji o privea cuprins de admirație, încercând să îi găsească măcar un singur cusur, dar nu reușea. S-ar fi simțit mult mai în largul lui dacă ea ar fi fost o femeie de rând. Ar fi scăpat de obsesia ce avea să îl chinuiască până la moarte. Nu își îngăduia să îi spună nici a mia parte din câte ar fi vrut să-i mărturisească despre dragostea lui, iar gândul că nu se mai puteau întâlni îl ucidea.

*Deși nopțile-s rare, de-ar fi să nu ne mai întâlnim,
aș vrea să mă pierd cu totul în visul de acum.*

Văzându-l grozav de abătut, Fujitsubo s-a întristat și i-a răspuns:

*De-am intra în gura lumii, cei care nu-s ca noi
înțelege-vor oare de ce sunt prizoniera visului?*

Îndrăgostit până peste urechi, Genji îi îndura cu greu șovăiala. Ōmyōbu a intrat ca să-i strângă hainele și i le-a scos afară, semn că trebuia să plece. Genji s-a întors la Nijō-no-in și a zăcut toată ziua, doborât de mâhnire și lacrimi. I-a scris, dar – ca și altă dată – Fujitsubo nu i-a răspuns. Însă acum durerea părea mai cruntă. La Palat nu s-a mai dus două-trei zile și nici pe la iubite nu a mai trecut. Împăratul era îngrijorat, temându-se că s-a îmbolnăvit iarăși.

Fujitsubo își plângea de milă, copleșită de muștrări de cuget și de aceea nici nu avea cum să se facă bine. De la Palat veneau mereu soli și o îndemneau să se întoarcă, dar nu se încumeta. După ce că nu se simțea bine, o mai chinuia și grija sângerării

lunare și nu avea cui să se destăinuie. Se frământa cumplit la gândul că va zămisli un copil. Arșița verii i-a pus capac și zile întregi nu s-a ridicat din așternut. Ajungând în a treia lună de sarcină, doamnele ei au băgat de seamă ce se întâmplă și nu pricepeau de ce nu îi dăduse Împăratului vestea cea mare. Șușoteau care mai de care pe la colțuri. Femeile apropiate însă, printre care și fiica doicii ei, Ben, fiindu-i tot timpul în preajmă, chiar și la baie, nu s-au apucat nici măcar să vorbească între ele. Ōmyōbu era de-a dreptul speriată, știind că omul nu se poate feri de soartă oricât de mult s-ar strădui. La Palat s-a zvonit că un spirit rău pusese stăpânire pe Prințesă, făcând-o să-și dea seama cu multă întârziere că a rămas grea. Lumea a luat zvonul așa cum l-a auzit. Împăratul o iubea tot mai mult și o dorea aproape. Nenumărații soli trimiși pe capul ei o înspăimântau de-a dreptul.

Genji a avut un vis ciudat și a rugat un tălmăcitor să i-l lămurească. Spusele sale au fost uluitoare.

— Vă așteaptă ceva cu totul neobișnuit, însă trebuie să fiți cu mare băgare de seamă pentru că se ivește o piedică.

Imaginile din vis i se păreau clare lui Genji și l-a cuprins spaima.

— Nu a fost visul meu. V-am poftit doar să îl deslușiți și v-aș ruga să păstrați taina până se împlinește, i-a spus bărbatului, neștiind totuși la ce să se aștepte.

Genji a aflat de sarcina lui Fujitsubo și a făcut legătura cu ce îi spusese tălmăcitorul de vise. Nu își mai încăpea în piele de bucurie la gândul că iubita îi poartă copilul în pântec. A făcut tot ce i-a stat în putință ca Ōmyōbu să îi mai înlesnească o întâlnire cu ea, însă femeia s-a arătat neînduplecată și s-a ferit de el, de teamă să nu înrăutățească sănătatea stăpânei. Au încetat și răvașele.

Fujitsubo s-a întors la Palat în luna a șaptea. Se rotunjise bine, dar chipul supt din cauza bolii și grijilor îi era mai frumos ca oricând. Împăratul o copleșea cu dragostea lui și nu știa ce să-i mai facă. Nu o slăbea din ochi o clipă, petrecându-și tot

timpul în preajma ei. Cum venise anotimpul dedicat îndeosebi muzicii, Maiestatea Sa îl chema neconținut pe Genji să cânte la *kin* și la flaut. El se străduia să își ascundă cât mai bine gândurile, dar când dădea greș, Fujitsubo le simțea ca pe un cuțit în inimă și se mâhnea pe dată din pricina legăturii lor nepermise.

Văduva lui Azechi Dainagon, pe care o cunoscuse la munte, s-a mai înzdrăvenit și s-a întors în capitală. Genji îl trimitea pe Koremitsu sau pe un alt însoțitor de nădejde cu scrisori, însă călugărița rămânea neînduplecată. Se așteptase la așa ceva și încăpățânarea ei nu îl mai supăra ca altă dată, mai cu seamă că în ultimele luni avusese parte de necazuri care îi mai potoliseră înflăcărarea.

Spre sfârșitul toamnei Genji se simțea tare abătut. Într-o seară cu lună i s-a năzărit să stea la taifas cu o femeie pe care o mai vizita când și când în secret, dar vremea s-a schimbat brusc și a început să burnițeze. Nu s-a abătut din drum. Ar fi trebuit să ajungă în Kyōgoku, în apropierea Străzii a Șasea, destul de departe de Palat. Trecând pe lângă o casă neîngrijită, ascunsă de copaci bătrâni și împrejmuită cu un gard de lut, Koremitsu, care îl însoțea negreșit, i-a spus:

— Acesta e conacul răposatului Azechi Dainagon. Am intrat deunăzi și am aflat că nu îi este bine călugăriței, iar femeile din casă nu știu ce să mai facă.

— Păcat că nu mi-ai zis, aș fi venit mai devreme să îi urez sănătate.

Koremitsu a trimis un slujitor ca să le înștiințeze de sosirea lui Genji și să le spună că a venit anume să întrebe de sănătatea stăpânei. Femeile din casă au fost luate pe nepregătite.

— Vai de mine! a strigat una dintre ele. În ultima vreme se simte tot mai slăbită și nu cred că îl poate primi.

Însă nici nu se făcea să îl țină afară, așa că au dereticat îndată încăperea dinspre miazăzi și l-au poftit înăuntru.

— Casa noastră arată jalnic, dar stăpâna vrea să vă mulțumească. Vă rog să intrați.

„Chiar că nu e potrivită pentru oaspeți“, și-a spus Genji.

— M-am gândit de nenumărate ori să trec pe la dumneavoastră, însă am șovăit pentru că nu m-ați lăsat să sper nici o clipă că rugămintea mea neobișnuită ar avea vreodată sorti de izbândă. Nu am știut că sunteți atât de bolnavă, a zis el.

Călugărița i-a vorbit prin mijlocirea uneia dintre doamnele ei. Genji deslușea cu greu vocea stinsă din încăperea alăturată.

— Vă rog să mă iertați că vă primesc atât de necuviincios. Vă sunt recunoscătoare că ați venit să mă vedeți. Boala mă tot chinuiește, iar acum simt că firul vieții mi se apropie de capăt. N-am uitat ce mi-ați cerut. Ar fi bine dacă nepoata mea v-ar putea mulțumi într-o bună zi. Vă rog să îi mai dați răgaz, deși îmi e teamă că, lăsând-o singură, nu fac decât să ridic o mare piedică în drumul meu lung spre Paradisul lui Buddha.

— Nu vă mai frământați, a stăruit Genji. Socotiți cumva că nu mă interesează cu adevărat și că e doar un moft trecător? Între mine și copilă există fără tăgadă o legătură puternică dintr-o altă viață. Credeți că e foc de paie și-atât? Sunt mâhnit peste măsură că nu mă înțelegeți. Aș vrea să îi aud măcar glasul.

— Nu știa că veniți și s-a dus la culcare, a spus una dintre femei, însă chiar atunci s-au auzit pași.

— Bunico! A venit Genji Strălucitorul, pe care l-am văzut la templul de pe munte. De ce nu vorbești cu el față-n față? a întrebat copila.

Doamnele ei se simțeau rușinate și au rugat-o să tacă.

— Păi, a zis că îi face bine să-l vadă, a stăruit ea.

Lui Genji i-au mers la inimă vorbele fetei, dar s-a prefăcut că nu le-a auzit, ca să nu le stânjenească și mai mult pe doamne. Și-a luat rămas-bun, urându-i sănătate călugăriței. Și-a dat seama și el că micuța nu e încă pregătită pentru viață, dar și-a pus în gând să o crească așa cum îi place.

A doua zi i-a trimis călugăriței o scrisoare cu urări de sănătate și un poem:

*De cum am auzit glăsciorul puiului de cocor,
m-am temut să nu-mi înțepenească barca printre trestii.*

„La ea și numai la ea mă voi gândi.“

Scrisese în așa fel încât să poată citi și copila, iar literele fiind fără cusur, doamnele i-au spus fetei să le copieze în caietul ei.

Shōnagon i-a trimis răspuns: „Stăpâna vă mulțumește pentru vizită. Starea sănătății ei fiind îngrijorătoare, plecăm azi la templul de pe munte. Vă este tare îndatorată că ați trecut s-o vedeți și regretă nespuse că nu mai apucă să răspundă în lumea de acum cu gestul potrivit.“

În serile acelea de toamnă, pe Genji l-a cuprins și mai tare dorul de copila ce îi mângâia sufletul și dorința de a o avea alături era tot mai mare. Și-a amintit o frântură din poemul călugăriței din seara de primăvară târzie – „mai rămân de privit și ceruri înnegurate“ –, dar și de chipul după care tânjea acum, chibzuind în același timp că se poate înșela în așteptările sale.

*Degrabă aș culege mlădița rătăcită de mei-păsăresc,
rădăcinile ei ating o coardă sensibilă¹.*

În luna a zecea, Maiestatea Sa urma să viziteze Palatul Suzaku. Îi alesese pentru serbările de acolo pe cei mai destoinici dansatori și muzicieni dintre fiii de nobili, dregători și curteni de rang înalt. Începând cu prinții și miniștrii, toată lumea exersa cu sârguință. Genji nu-și vedea nici el capul de treabă și de aceea a uitat să se mai intereseze de soarta călugăriței aflate acum la templul de pe munte. Într-o zi a trimis un sol. Preacuviosul i-a răspuns degrabă: „Sora mea s-a stins din viață în a douăzecea zi a lunii trecute. Știu că asta e în legea firii, totuși nu pot să nu fiu mâhnit.“

Genji cugeta la vremelnicia vieții și se întreba ce se va alege de copila a cărei soartă o îngrijorase atât de mult pe călugăriță.

1. Face pesemne aluzie la înrudirea și asemănarea cu Fujitsubo.

Își închipuia cum îi duce dorul bunicii, amintindu-și ca prin ceață cât îi fusese și lui de greu la pierderea mamei. A trimis condoleanțe și daruri potrivite cu o asemenea împrejurare. Shōnagon i-a mulțumit așa cum se cădea.

La ceva vreme după întoarcerea în capitală, Genji le-a făcut o vizită. Casa arăta jalnic și femeile dinăuntru, împreună cu fetița, păreau îngrozite. Shōnagon l-a poftit pe oaspete în aceeași încăpere dinspre miazăzi ca și la vizita dinainte și i-a vorbit plângând despre soarta tristă a fetiței, Wakamurasaki. Genji nu își mai putea stăpâni lacrimile.

— Tatăl ei ar trebui să o ia la conac, dar soția lui a fost neîndurătoare cu mama copilei cât a trăit. Ea e încă mică și nu înțelege ce se întâmplă în jur, iar Prințul Hyōbukyō are mulți copii și ar oropsi-o de bună seamă. Temerile stăpânei au fost întemeiate și de aceea chibzuiesc la cererea dumneavoastră de a v-o da în grijă, nădăjduind că nu ați aruncat doar o vorbă în vânt și chiar vreți să o scăpați de greutate și să o ajutați. Totuși, nu o socotesc potrivită ca soție, încă e prea fragedă.

— Eu am tot spus că mă atrage și că legătura dintr-o viață anterioară nu e de lepădat, însă nu m-a luat nimeni în seamă. Aș vrea să vorbesc eu cu mica prințesă.

*Așa cum iarba-de-mare nu crește în trestia din golfulețul
Wakanoura,
nici valul năvalnic ajuns în preajmă nu se retrage atât de
ușor.*

Nu se cade, a adăugat Genji.

— Nici nu v-o cer, a răspuns Shōnagon.

*Chiar de se bizuie pe valul ce se-apropie,
iarba-de-mare de la Wakanoura nu se lasă cu nesăbuiță
în bătaia vântului.*

Ar fi peste puterile ei.

Pe Genji nu l-au amărât vorbele, știind-o femeie isteată. S-a apucat să fredoneze o veche melodie: „După ani și ani, tot nu

Akashi

Genji se mută la Akashi. Călugărul de aici, fost guvernator al provinciei, năzuiește să și-l facă ginere. Găsind ziua de bun augur, îl conduce la casa dinspre munte a fiicei sale. (Genji e călare, însoțit de Koremitsu – înaintea calului. Pe drum, trec pe lângă trifoi-japonez, cânepa-codrului, odolean.)

Balizele

După ce o salută pe fosta consoartă Reikeiden, Genji (29 de ani) stă la taifas cu Hanachirusato, pe care nu a avut răgaz să o viziteze de la întoarcerea lui în capitală. Conacul a ajuns într-o stare jalnică în cei trei ani cât a fost el plecat.

(Genji și-a scos mantia *nōshi*, rămânând într-un *uchiki* comod. Pe insula mică din mijlocul iazului se zărește o salcie – dreapta sus.)